KAUPAN LIITTO

Lausunto

04.09.2023

Talousvaliokunnalle

Kaupan liiton lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tavaroiden korjaamista edistävistä yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (EU) 2017/2394 ja direktiivien (EU) 2019/771 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta
(Viite: U 13/2023 vp)

Kaupan liitto kiittää talousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä otsikkoasiassa ja lausuu asiassa seuraavaa:

Osana vihreää siirtymää ja kestävän kulutuksen tavoitetta direktiiviehdotuksella halutaan edistää tavaroiden korjaamista kaikkialla EU:ssa. Kaupan liitto katsoo, että direktiiviehdotus on tavoitteiltaan oikean suuntainen, sillä nykymalli ei ole kestävä sen paremmin kestävän kulutuksen kuin liiketoiminnankaan näkökulmasta. Korjaamisen ensisijaisuus on askel oikeaan suuntaan, kun se on edullisempaa kuin tavaran vaihtaminen uuteen.

Ehdotuksesta jäävät nykymuodossa puuttumaan kannustimet tavaroiden korjaamiseen. Jo nykyisellään kuluttajalla on oikeus valita tavaran korjaaminen oikaisukeinoksi virhetilanteissa, mutta vain pieni osa kuluttajista valitsee korjaamisen vaihtamisen sijaan. Korjaamisesta pitäisi tehdä niin yrityksille kuin kuluttajillekin taloudellisesti kannattavaa ja houkuttelevaa ja direktiivi kaipaakin keinoja tämän tavoitteen saavuttamiseksi[1]. Lisäksi vastuiden tulisi jakautua tasaisesti tuottajan, myyjän ja kuluttajan välillä. Tämä tarkoittaa, että myös kuluttajalla tulisi olla vastuu käyttää, hoitaa ja huoltaa tavaraa asianmukaisesti.

Yhdymme valtioneuvoston kantaan siinä, että hallinnollinen taakka elinkeinonharjoittajille korjaamisen suhteen tulee minimoida ja huomioida kuluttajansuojan korkea taso. Katsomme kuitenkin, että virhevastuuaikana lähtökohtainen päätösvalta tavaran korjaamisesta tulisi olla elinkeinonharjoittajalla, joka pystyy parhaiten arvioimaan korjaamisen kustannukset ja vaikutukset tuotteen elinkaareen, kunhan tämä samalla huolehtii, että kuluttajalle ei aiheudu asiassa kohtuutonta haittaa. Jotta kuluttajalle ei aiheudu asiassa kohtuutonta haittaa, kuluttajalle voitaisiin toimittaa vaikkapa väliaikainen pyykinpesukone korjauksen ajaksi, mikäli korjaus kestää tavanomaista pidempään, tai vaihtaa viallinen kännykkä uuden sijasta kunnostettuun vastaavaan kännykkään. Lisäksi ostajalla ja myyjällä tulee säilyä mahdollisuus keskenään sopia haluamallaan tavalla oikaisu- tai muusta hyvityskeinosta sen jälkeen, kun ostaja on ilmoittanut virheestä myyjälle.

[1] https://kiertotaloussuomi.fi/wp-content/uploads/2023/02/Kiertotalous-%E2%80%93-kuluttajakaupassa-policy-brief-1.pdf

Virhevastuuajan jälkeen korjauspalveluiden saatavuus edellyttää puolestaan sitä, että korjaaminen voi olla maksullista ja että varaosia on saatavilla. Tavaran myyjälle asetettu velvollisuus viime kädessä tarjota tai järjestää korjauspalvelu tulisi poistaa esityksestä. Velvoite muodostuu helposti kohtuuttomaksi myyjälle toteuttaa ottaen huomioon, että valikoimassa saattaa olla tuhansia tuotteita ja lukuisia eri brändejä, joiden osalta myyjällä tulisi olla osaamista sekä lisäksi pääsy tarvittaviin varaosiin ja korjaustietoihin.

Sisämarkkinoiden toimivuuden ja tasapuolisten kilpailuolosuhteiden takia on tärkeää, että direktiivi on täysharmonisointidirektiivi, eivätkä jäsenvaltiot voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat direktiivistä. Lisäksi korjaamista koskevien direktiivin säädösten tulisi huolehtia tasapuolisista kilpailuolosuhteista ja soveltua yhtäläisesti kuluttajien suoraan kolmansista maista tilaamien tavaroiden korjaamiseen. Kolmansien maiden toimijoilla, jotka toimittavat tuotteita suoraan kuluttajille EU:ssa tulisi olla unionissa valtuutettu edustaja, jonka puoleen kuluttaja voi korjaamisen osalta kääntyä.

Korjaustietolomake

Direktiiviehdotus jättää epäselväksi missä kaikissa tilanteissa korjaustietolomake olisi annettava. Kaupan liitto katsoo, että korjaustietolomaketta ei tulisi säätää pakolliseksi ja sen laatimisesta tulisi voida periä maksu kuluttajalta, ainakin virheen selvittelykulujen osalta. Lomakkeen käytettävyyttä heikentää se seikka, että virheen selvittäminen ja relevantin hinta-arvion antaminen vaatii useissa tapauksissa tuotteen tarkempaa tutkimista joko korjauspalvelun tarjoajan tiloissa tai kuluttajan kotona.

Verkkoalusta

Emme lähtökohtaisesti näe tarvetta säätää korjauspalveluiden välittämiseen tarkoitetusta verkkoalustasta, mikäli korjaaminen tehdään kannattavaksi yrityksille. Tällöin yrityksillä on intressi tarjota palveluitaan ja tarvittavat alustat syntyvät markkinaehtoisesti. Mikäli jäsenvaltioiden velvollisuudesta huolehtia verkkoalusta korjauspalveluiden tarjoamiselle kuitenkin säädetään, tulee alustan käyttämisen olla yrityksille vapaaehtoista.

Lopuksi

Korjaamista koskevan direktiiviehdotuksen yhteys ekosuunnitteluasetukseen (COM(2022) 142 final) ja muihin vihreän siirtymän aloitteisiin on syytä huomioida. Tuotteet tulisi lähtökohtaisesti suunnitella niin, että ne ovat pitkäikäisiä ja korjattavia. On kuitenkin tärkeää, että esityksistä muodostuu toimiva kokonaisuus. Esimerkiksi liian pitkiksi säädettävät velvoitteet tarjota tavaran

korjaamismahdollisuutta eivät kaikissa tapauksissa johda ympäristön kannalta parhaaseen lopputulokseen.

Kunnioittavasti
Kaupan liitto

Tea Taivalkoski
asiantuntija